

Nā Ana Mākau ‘Ōlelo - Papa Malaa‘o

Ke Kumuhana	Ka Mākau	Ka Helu	Ke Ana	Ka Ho‘ākāka
Ka ‘Ōlelo	Ka ‘Ōlelo Walewaha (1.1)	M-2.O.1 (Lawena)	Hō‘ike ka haumāna i ka lawena: <ul style="list-style-type: none"> • Nānā ka maka, ho‘olohe ka pepeiao, a pa‘a ka waha o ka haumāna i ka manawa kūpono. • Wala‘au ka haumāna i ka manawa kūpono e ho‘oma‘ama‘a ai i ka ‘ōlelo Hawai‘i. 	
		M-2.O.2 (Hua ‘Ōlelo)	Ho‘ohana ka haumāna i kekahi hua ‘ōlelo / ‘ōlelo kūpono i pani no kekahi hua ‘ōlelo / ‘ōlelo e like ka mana‘o. <ul style="list-style-type: none"> • Ho‘ohana ka haumāna i nā hua ‘ōlelo i pili loa i kāna mau hana ma‘amau. • Maopopo i ka haumāna, he mau mana‘o ko ka hua ‘ōlelo ho‘okahi. 	
		M-2.O.3 (Pilina ‘Ōlelo)	Pane piha ka haumāna i nā nīnau nohie. <ul style="list-style-type: none"> • Pane piha ka haumāna i nā nīnau e pili ana i nā hana ma‘amau āna. Ho‘ohana ka haumāna i nā pepeke ma ka pō‘aiapili kūpono a kū i ka mana‘o Hawai‘i. <ul style="list-style-type: none"> • ‘Ōlelo ka haumāna i nā pilina ‘ōlelo: He, ‘O, Aia, Painu. Hō‘ike ka haumāna i ka ‘oko‘a o ka hopena a me ka hamani (ha‘ina pili).	
		M-2.O.4 (Nīnau / Noi)	Haku ka haumāna i nā nīnau e ho‘okele ana i kona ‘apomana‘o ‘ana a i ‘ole haku i nīnau e nūnē ana me ke kōkua. Noi ka haumāna i nā mea e pono ai ‘o ia.	
		M-2.O.5 (Walewaha)	‘Ōlelo ka haumāna me ka poeko, ‘a‘ohe ona kānalua.	

	M-2.O.6 (Welina / Ho'olauna)	Ho'olauna aku ka haumāna me ka welina ku'una i ke anaina.	
	M-2.O.7 (Mo'okū'auhau)	Ho'opuka ka haumāna i nā nīnau i mea e 'ike ai 'o ia i kona mo'okū'auhau pono'ī. Ho'onohonoho ka haumāna i ka 'ike i noi'i 'ia ma kahi kūpono o ke 'oloke'a no kona mo'okū'auhau Ho'opa'ana'au a ho'opuka ka haumāna i kona mo'okū'auhau pono'ī.	
	M-2.O.8 (Hō'ike'ike)	Hō'ike a wehewehe ka haumāna i kekahi mea āna i lawe mai i ka papa. <ul style="list-style-type: none"> • Ha'i'ōlelo uluwale i mua o ke anaina. 	
	M-2.O.9 ('Ōlelo No'eau / 'Ōlelo Kaulana)	Wehewehe ka haumāna i ka 'ōlelo no'eau. Ho'opuka ka haumāna i ka 'ōlelo no'eau ma ka pō'aiapili kūpono.	
	M-2.O.10 (Hana Keaka)	Ma ka hui, haku 'ia he hana keaka no ka mo'olelo.	Ho'okō ka haumāna i nā kuleana like 'ole ma ka hana keaka e la'a nō, he kāko'o / he mea ho'okani / apwa. Hana keaka me ka <ul style="list-style-type: none"> • Pohā o ka leo • Kūlana kino kūpono • Kī'ina leo • Kū i ke 'ano o ka me'e • Ka hana lōkahi 'ana me nā hoa hana keaka
	M-2.O.11 (Ha'i 'Ōlelo / Ha'i Mo'olelo)	Ha'i hou i ka mo'olelo a ke kumu i ha'i mua ai.	
	Ka Ho'omaopopo (1.2)	M-2.O.12 (Lawena)	Maka'ala ka haumāna i: <ul style="list-style-type: none"> • Nā kani 'oko'a o ka honua • Ka leo kumu / makua

		M-2.O.13 (‘Ōkuhi)	Ho‘okō ka haumāna i nā ‘ōkuhi a kekahi no ke kaha ki‘i ‘ana, ka hana ‘ana, a ‘o ia mau ‘ano.	
		M-2.O.14 (‘Apomana‘o)	Ho‘olohe a hō‘ike ka haumāna e pili ana i kāna i lohe ai.	
Ke Mele/ Oli	Ka Ho‘opa‘ana‘au (2.1)	M-2.MO.1 (Ho‘opa‘ana‘au)	Ho‘opa‘ana‘au ka haumāna i nā mele/oli. <ul style="list-style-type: none"> • Ha‘i hou ka haumāna i ka mana‘o nui o ke mele/oli 	
	Ka Leo Mele/ Oli (2.2)	M-2.MO.2 (Puana / Leo Oli)	Oli ka haumāna i ke oli i ho‘opa‘ana‘au ‘ia ma ka pō‘aiapili kūpono. <ul style="list-style-type: none"> • Ho‘opuka pololei ‘ia ke mele/oli. 	
Ke Kākau	Nā ‘Ano Kākau (3.1)	M.K.1 (Nā Lula Kākau)	Kākau ke keiki i ka pī‘āpā Hawai‘i Kākau ke keiki i nā hua ‘ōlelo pōkole <ul style="list-style-type: none"> • Kaha i nā laina like ‘ole • Hana kope Hana ke keiki i nā mea e pono ai ka hana ‘ana ma ka lumi papa. <ul style="list-style-type: none"> • ‘Oki i ka pepa • Tuko 	
		M.K.2 (Nā ‘Ano Kākau)	Kahaki‘i ka haumāna i kona makemake. Lepili ‘ia ia mea i kahaki‘i ‘ia e ke keiki me ke kōkua ‘ana mai a ke kumu.	
Ka Heluhelu	Nā ‘Ano Heluhelu (4.1)	M.H.1 (Lawena)	Ho‘opa‘a pololei ka haumāna i ka puke no ka heluhelu ‘ana. Mālama ka haumāna i nā puke: <ul style="list-style-type: none"> • Ho‘iho‘i pono i nā puke • ‘A‘ole e kākau i loko o ka puke • Lole mālie i nā ‘ao‘ao 	
		M.H.2 (‘Apomana‘o)	Pane ka haumāna i nā nīnau e pili i kekahi mea i heluhelu ‘ia iā ia. Kuhi ka haumāna i nā māhele mo‘olelo (po‘oinoa, hame‘e, pō‘aiapili, hihia, kumuhana, kumu-hopena, panina).	

